

61:355.72
(075.8)
В-42

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

ВІЙСЬКОВО- МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА

*Під редакцією професора Бадюка М.І.
(видання друге)*

ББК 128я7

УДК 61:355.72(075)

Авторський колектив:

Лауреат державної премії в галузі науки і техніки, доктор медичних наук, професор, полковник медичної служби Бадюк М.І.; кандидат медичних наук, доцент, полковник медичної служби у відставці Токарчук В.П.; кандидат медичних наук, доцент, полковник медичної служби запасу Солярик В.В.; доцент Бадюк Л.М.

Рецензенти:

Завідувач кафедри медицини катастроф та військової медицини Тернопільського державного медичного університету імені

І.Я. Горбачевського, доктор медичних наук, професор **А.А.Гудима;**

Професор кафедри національної безпеки Національної академії Служби Безпеки України доктор медичних наук, професор **В.О. Волошин.**

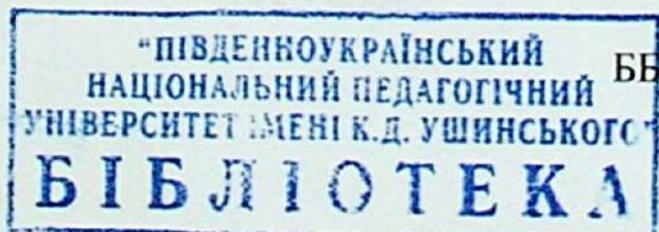
Б26 Військово-медична підготовка / За редакцією професора Бадюка М.І.
— К. : “МП Леся”, 2015. — 482 с.

543194

Підручник містить системне викладення основних засад провідних розділів військової медицини — організації медичного забезпечення військ, військово-польової хірургії, військово-польової терапії, військової токсикології і радіології, військової гігієни, військової епідеміології та медичного постачання із врахуванням сучасних досягнень військової та військово-медичної науки. У підручнику викладені форми і методи організації медичного забезпечення частини (підрозділу) у сучасних умовах, а також розглянуті основи військово-польової хірургії і військово-польової терапії, принципи надання медичної допомоги пораненим і хворим в умовах застосування противником сучасної зброї, а також організація їх лікування на етапах медичної евакуації. Викладені основні положення санітарно-гігієнічного і протиепідемічного забезпечення військ. Наведені основи організації забезпечення медичним майном і технікою.

Підручник відповідає Навчальним програмам, що затверджені Міністерством охорони здоров'я України і призначений для студентів вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів України I–IV рівнів акредитації.

ISBN 966-8126-50-9

ББК 128я7

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	8
РОЗДІЛ I. Основи організації медичного забезпечення військ	9
Глава 1. Історія військової медицини в Україні	9
1.1. Виникнення і розвиток військової медицини.....	9
1.2. Становлення та розвиток військової медицини в Україні.	
Емблема військової медицини Збройних Сил України.....	33
Глава 2. Основні завдання медичної служби Збройних Сил України на воєнний час	46
2.1. Основні завдання медичної служби ЗС України на воєнний час, їх зміст і значення	46
2.2. Умови діяльності медичної служби та їх вплив на організацію медичного забезпечення військ	53
2.3. Організаційна структура медичної служби Збройних Сил України	55
2.4. Категорії особового складу медичної служби.....	59
Глава 3. Уражаюча дія сучасної зброї та характеристика санітарних втрат	61
3.1. Загальні втрати особового складу військ. Класифікація та характеристика санітарних втрат	61
3.2. Величина санітарних втрат, фактори, що впливають на їх розміри. Сучасна структура санітарних втрат, її залежність від зброї, що використовує противник	66
3.3. Коротка характеристика сучасної зброї.....	69
3.4. Вплив величини і структури санітарних втрат на організацію медичного забезпечення військ	91
Глава 4. Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ	98
4.1. Лікувально-евакуаційне забезпечення військ. Головні етапи розвитку системи лікувально-евакуаційного забезпечення.....	98
4.2. Сутність і принципи сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення.....	104
4.3. Етап медичної евакуації, завдання, вимоги до розгортання та принципова схема його розгортання. Намети, що використовує медична служба	107
4.4. Види та обсяг медичної допомоги. Заходи першої медичної та долікарської (фельдшерської) допомоги	117
4.5. Медичне сортування. Організація та принципи медичного сортування поранених і хворих.....	122
4.6. Медична евакуація, мета та порядок її проведення. Санітарно-транспортні засоби	124

4.7. Особливості організації і проведення лікувально-евакуаційного забезпечення при ліквідації наслідків застосування противником засобів масового ураження	136
Глава 5. <i>Організація медичного забезпечення механізованої роти</i>	140
5.1. Обов'язки та оснащення стрільця-санітара взводу та санітарного інструктора роти	141
5.2. Надання першої медичної допомоги на полі бою	143
5.3. Медичне оснащення, що використовується для виносу поранених з поля бою.....	155
5.4. Способи наближення до поранених і виносу їх в укриття.....	161
5.5. Перенесення поранених на ношах	163
5.6. Правила перенесення поранених в різних умовах	164
Глава 6. <i>Організація надання долікарської (фельдшерської) допомоги пораненим і хворим у медичному пункті батальйону</i>	167
6.1. Завдання, особовий склад та оснащення медичного пункту батальйону	167
6.2. Обов'язки фельдшера батальйону-начальника медичного пункту батальйону	169
Глава 7. <i>Медичне забезпечення механізованої роти й батальйону в оборонному та наступальному боях</i>	171
7.1. Склад та призначення Збройних Сил України	171
7.2. Військові підрозділи, частини, з'єднання та об'єднання Сухопутних Військ Збройних Сил України.....	174
7.3. Сучасний загальновійськовий бій та його характерні особливості.	178
7.4. Види загальновійськового бою, його характерні риси та основні принципи.....	180
7.5. Організаційна структура механізованого батальйону (навчальна).....	182
7.6. Побудова оборони механізованого батальйону, роти. Ротний опорний пункт	184
7.7. Бойовий порядок механізованого батальйону, роти у наступальному бою	185
7.8. Умови діяльності медичної служби в оборонному бою.....	187
7.9. Медичне забезпечення механізованої роти в оборонному бою	188
7.10. Медичне забезпечення механізованого батальйону в оборонному бою.....	190
7.11. Умови діяльності медичної служби у наступальному бою.....	192
7.12. Медичне забезпечення механізованої роти у наступальному бою	194
7.13. Медичне забезпечення механізованого батальйону у наступальному бою	197
Глава 8. <i>Організація надання медичної допомоги в медичній роті механізованої бригади</i>	203
8.1. Завдання та організація медичної служби механізованої (танкової) бригади	203

8.2. Призначення, завдання, організаційно-штатна структура і оснащення медичної роти бригади	205
8.3. Порядок розгортання медичної роти	209
8.4. Організація роботи функціональних підрозділів медичної роти	211
РОЗДІЛ II. Основи військово-польової хірургії	227
Глава 1. Організація хірургічної допомоги пораненим під час війн та збройних конфліктів	227
1.1. Зміст і завдання військово-польової хірургії	227
1.2. Сучасна вогнепальна рана	230
1.3. Медична допомога та етапне лікування при вогнепальних пораненнях	233
1.4. Комбіновані ураження	235
1.5. Принципи надання медичної допомоги та лікування при комбінованих ураженнях	237
1.5.1. Комбіновані радіаційні ураження	237
1.5.2. Комбіновані хімічні ураження	239
1.5.3. Комбіновані термомеханічні ураження	241
Глава 2. Травматичний шок і синдром тривалого роздавлювання (травматичний токсикоз)	244
2.1. Травматичний шок	244
2.2. Принципи профілактики і лікування травматичного шоку, етапне лікування поранених	248
2.3. Синдром тривалого роздавлювання (травматичний токсикоз)	252
2.4. Принципи етапного лікування поранених з синдромом тривалого роздавлювання	258
Глава 3. Термічна травма	261
3.1. Опікова травма. Етапне лікування опіків	261
3.2. Відмороження	274
3.3. Профілактика та лікування відморожень і замерзань на етапах медичної евакуації	278
РОЗДІЛ III. Основи військово-польової терапії	281
Глава 1. Організація терапевтичної допомоги під час війн та збройних конфліктів	281
1.1. Зміст і завдання військово-польової терапії	281
1.2. Особливості бойової терапевтичної патології. Медична допомога і етапне лікування терапевтичних хворих (уражених)	284
Глава 2. Радіаційні ураження	286
2.1. Біологічна дія іонізуючого випромінювання і патогенез променевої хвороби	286
2.2. Гостра променева хвороба, етапне лікування	287
2.3. Комбіновані радіаційні ураження. Особливості патогенезу, клініки і лікування	296

Глава 3. <i>Ураження отруйними речовинами</i>	304
3.1. Отруйні речовини нервово-паралітичної дії, етапне лікування	305
3.2. Отруйні речовини шкірно-наривної дії, етапне лікування.....	309
3.3. Отруйні речовини загальнотоксичної дії, етапне лікування.....	312
3.4. Отруйні речовини задушливої дії, етапне лікування.....	314
3.5. Отруйні речовини психотоміметичної дії, етапне лікування	317
3.6. Отруйні речовини подразнюючої дії, етапне лікування.....	320
Глава 4. <i>Захворювання внутрішніх органів при вогнепальних пораненнях, термічних ураженнях, відмороженнях і від впливу вибухової хвилі.</i>	325
4.1. Захворювання внутрішніх органів у поранених.....	325
4.2. Опікова хвороба.....	327
4.3. Відмороження	331
4.4. Вплив вибухової (ударної) хвилі	332
Глава 5. <i>Особливості виникнення, перебігу та лікування захворювань внутрішніх органів у воєнний час</i>	335
РОЗДІЛ IV. Основи військової токсикології та радіології.....	337
Глава 1. <i>Предмет і завдання військової токсикології та радіології</i>	337
Глава 2. <i>Заходи медичної служби щодо захисту особового складу військ і медичних підрозділів від впливу отруйних і радіоактивних речовин</i>	345
Глава 3. <i>Спеціальна обробка при зараженні отруйними і радіоактивними речовинами</i>	356
РОЗДІЛ V. Основи військової гігієни.....	366
5.1. Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах	367
5.2. Гігієна розміщення військ у польових умовах	369
5.3. Гігієна харчування військ	370
5.4. Гігієна польового водопостачання військ.....	376
5.5. Гігієна пересування військ	380
5.6. Санітарний нагляд за лазнево-пральним обслуговуванням військ, за похованням померлих і загиблих, пропаганда гігієнічних знань та здорового способу життя серед особового складу військ	382
5.6.1. Санітарний нагляд за лазнево-пральним обслуговуванням особового складу.....	382
5.6.2. Санітарний нагляд за похованням померлих і загиблих військовослужбовців.....	383
5.6.3. Пропаганда гігієнічних знань та здорового способу життя серед особового складу військ	384
5.7. Особливості військової праці в різних родах військ.....	384
РОЗДІЛ VI. Основи військової епідеміології	390
Глава 1. <i>Завдання і основні принципи протиепідемічного захисту військ</i>	391
Глава 2. <i>Характеристика протиепідемічних сил і засобів</i>	399
Глава 3. <i>Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації</i>	402

Глава 4. Санітарно-епідеміологічна розвідка	405
Глава 5. Протиепідемічний захист військ в умовах застосування противником бактеріологічної зброї	409
РОЗДІЛ VII. Основи організації забезпечення медичним майном і технікою	414
Глава 1. Медичне постачання Збройних Сил України, його зміст, завдання і принципи	414
Глава 2. Медичне майно, його класифікація та характеристика за призначенням. Поняття комплекту медичного майна.....	417
Глава 3. Медико-тактична характеристика комплектів для надання першої медичної допомоги, долікарської (фельдшерської), першої лікарської та кваліфікованої медичної допомоги	422
Глава 4. Розгортання, оснащення й обсяг роботи аптеки медичної роти бригади та військово-польового пересувного госпіталю.....	460
Глава 5. Правила зберігання медичного майна у військових частинах і на медичних складах в польових умовах	463
Глава 6. Захист медичного майна від уражаючих факторів сучасної зброї	471
Глава 7. Облік і звітність в аптеках військових частин, лікувальних закладів і на медичних складах	473
Бібліографічний опис	479
Перелік скорочень	480